

2,3 - у кормових та 2,8 і 2,5 - у цукрових буряків. Урожай збільшується на цьому варіанті в середньому за два роки в порівнянні з контролем у столових буряків - на 62-86ц/га, у кормових - 165-193ц/га, у цукрових - 68-84ц/га. Аналогічно спостерігається зменшення ураження буряків церкоспорозом. Слід відмітити, що у столових буряків на контролі при уборці урожаю зустрічалися коренеплоди, уражені раком. Таких коренеплодів було 0,5%. На всіх інших досліджуваних варіантах, де насіння і рослини обробляли стимуляторами росту в суміші з екзополісахаридом, коренеплодів, уражених раком не зустрічалося.

Таким чином, в умовах зрошення значне зменшення негативного впливу на ураження зернових, зернобобових та овочевих культур досягається за рахунок протруювання насіння та його обробки розчинами регуляторів росту в суміші з екзополісахаридами, а також обробка рослин фунгіцидами в період вегетації (половина від загальноприйнятої норми) з використанням липкогенних носіїв (ксантан, енпосан), які мають властивість пластично покривати насіння та рослини за рахунок здатності притягувати та утримувати вологу.

УДК 633.282:631.5

ПРОДУКТИВНІСТЬ ПОСІВІВ СУДАНСЬКОЇ ТРАВИ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД СПОСОБУ ТА НОРМ ПОСІВУ В БОГАРНИХ УМОВАХ ПІВДНЯ СТЕПУ УКРАЇНИ

Л.О. БОЙКО – асистент, ХДСГІ

В жорстких гідротермічних умовах південної частини Степу України серед кормових культур суданська трава найбільш придатна і порівняно продуктивна. Це цінна культура, яка має високу продуктивність і поживність кормової маси та невимоглива до умов вирощування. При розміщенні в богарних умовах даної зони вона порівняно з кукурудзою на корм значно продуктивніша.

В 1994-1996 роках нами вивчалось питання вирощування суданської трави на насіння, зокрема спосіб посіву та норма висіву. Польові досліді проводились на полях КСП "Супутник" Жовтневого району Миколаївської області. Суданська трава, сорту Миронівська 10 висівалась звичайним рядовим способом з нормою висіву - 1,5; 2,0; 2,5; 3,0 млн. та широкорядним - 0,5; 1,0; 1,5; 2,0 млн. схожих насінин на 1 га.

Сіяли в кінці першої - другій декаді травня. Польова схожість насіння була досить високою в межах 70-80% від висіяного. Зі збільшенням ширини міжрядь з 15 до 40 см за тої ж норми висіву 1,0-2,0 млн., насіння в рядках розміщується щільніше, що сприяє більш дружній появі сходів. Проте на протязі вегетації певна частина рослин на ділянках всіх варіантів випадала (табл. 1)

Таблиця 1 - Густота стояння суданської трави в залежності від способу посіву та норми висіву (в середньому за 1994-1996 роки)

Спосіб посіву	Норма висіву, млн. шт на 1 га	Кількість рослин за періоди, шт/м ²		Відсоток виживання, %
		у фазу масов. сходів	перед збиранням насіння	
Рядовий	1,5	108	91	84,3
	2,0	148	124	83,8
	2,5	177	148	83,6
	3,0	208	168	80,6
Широко-рядний	0,5	46	40	86,9
	1,0	87	75	86,2
	1,5	128	106	81,9
	2,0	175	141	80,6

У разі збільшення норми висіву і отже густоти стояння рослин, питома вага тих, які збереглися до збирання закономірно зменшувалась. Це пояснюється більш сприятливими умовами для росту і розвитку рослин суданської трави за зрідженої густоти. Надто щільне розміщення рослин в рядках в умовах недостатньої вологозабезпеченості негативно впливає на їх розвиток.

Особливо пригнічується ріст і розвиток рослин за широко-рядного способу посіву і норми висіву більше 1,5 млн. шт/га. В рядку зустрічались слаборозвинені рослини, які не утворювали генеративні органи. Коефіцієнт продуктивного кушення при цьому зменшувався до 0,9 (табл.2)

Таким чином, спосіб розміщення рослин і оптимальна кількість їх на одиниці площі дає можливість формувати більше продуктивних волотей. Довжина волоті і маса зерна в ній по мірі підвищення норми висіву закономірно зменшувались. Більш чітко просліджується це за широко-рядного посіву. Так, при нормі висіву 1,5 і 2,0 млн.

шт/га за рядового посіву маса зерна з однієї волоті була 0,42 і 0,36г, а за широкорядного відповідно – 0,29 і 0,20г.

Таблиця 2 - Вплив способів посіву та норми висіву на елементи структури врожаю суданської трави (середнє за 1994-1996 роки)

Спосіб посіву	Норма висіву, млн. шт/га	Кількість стебел на 1 м ² , шт		Коеф. продук. кущення	Довжина волоті, см	Маса зерна з однієї волоті, г
		всього	в т.ч. продукт.			
Рядовий	1,5	418	254	2,8	22,0	0,42
	2,0	508	322	2,6	19,6	0,36
	2,5	532	281	1,9	18,5	0,31
	3,0	487	252	1,5	16,1	0,28
Широкорядний	0,5	196	124	3,1	20,8	0,37
	1,0	315	217	2,9	19,7	0,35
	1,5	282	154	1,7	16,1	0,29
	2,0	366	126	0,9	14,6	0,28

За рядового способу посіву найвищий врожай насіння 6,2ц/га одержали при нормі висіву 2,0 млн. шт/га; за широкорядного при нормі 1,0 млн. - 4,1 ц/га. На рядових посівах рослини утворюють менше бокових непродуктивних стебел, цикл розвитку суданської трави закінчується скоріше, заключні фази проходять дружніше, урожай формується вищий (табл.3)

Посівні якості зібраного насіння також залежать від способу посіву та норм висіву. Маса 1000 насінин на широкорядних посівах дещо вища, ніж на рядових. Але схожість насіння, навпаки, була вища за рядового посіву. Так, урожайність ділянок кращого варіанту з нормою висіву 2,0 млн. складається в основному з насіння дозрілих головних пагонів. При більших нормах висіву, участь у формуванні врожаю беруть бокові пагони, з яких насіння одержують дрібніше та з пониженою схожістю. Схожість одержаного насіння була досить високою 91-92% і практично не залежала від норми висіву та способу сівби. Проте, за широкорядного посіву збільшення норми висіву до 1,5 млн. шт/га призвели до, нехай і незначного - на 1-2% зниження схожості.

Таблиця 3 - Продуктивність і посівні якості насіння суданської трави в залежності від способів посіву та норм висіву (в середньому за 1994-1996 роки)

Спосіб посіву (А)	Норма висіву, млн.шт/га (В)	Врожайність насіння, ц/га	Маса 1000 насінин, г	Схожість, %
Рядовий	1,5	5,3	11,0	92
	2,0	6,2	11,2	92
	2,5	5,9	11,1	91
	3,0	5,8	10,6	92
Широко-рядний	0,5	3,2	11,6	91
	1,0	4,1	11,9	91
	1,5	3,9	11,3	90
	2,0	3,8	11,2	83

НІР₀₅ по факторах: А-0, 12-0, 15; В-0, 17-0, 21; АВ-0, 25-0, 30

Отже рядові посіви за всіх норм висіву, які вивчались в досліді, забезпечують одержання високоякісного насіння.

Таким чином, в богарних умовах степової зони України кращим способом посіву, який забезпечує найвищий врожай якісного насіння суданської трави є рядовий з нормою висіву 2,0 млн. схожих насінин на 1 га.

УДК 338.431.6:635

ІНТЕНСИФІКАЦІЯ ОВОЧІВНИЦТВА В ХЕРСОНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

О.В. ДОБРОЗОРОВА – асистент, ХДСГІ

Першочерговим завданням агропромислового комплексу є створення стабільного і повноцінного ринку продовольства, де належне місце повинна займати овочева галузь.

Херсонська область належить до одного з найбільш сприятливих регіонів України для розвитку високо інтенсивного овочівництва, завдяки відповідним ґрунтово-кліматичним умовам, наявності значних зрошувальних площ, а також достатньої кількості потужностей для їх переробки.